

GÖRKƏMLİ ELM VƏ TƏHSİL TƏŞKİLATÇISI

Nadir İSMAYILOV

*Bakı Dövlət Universiteti Bibliografyaşünaslıq kafedrasının müdiri,
pedaqogika üzrə fəlsəfə doktoru*

Azərbaycan xalqının milli iftixarı olan Bakı Dövlət Universitetinin sütunları haqqında düşünəndə həmişə Əməkdar elm xadimi, Əməkdar mədəniyyət işçisi, Birləşmiş Millətlər Təşkilatı yanında Beynəlxalq İnformasiyalaşdırma Akademiyasının akademiki, Prezident təqaüdçüsü, “Şöhrət” ordenli, Azərbaycan Kitabxanaçılar Cəmiyyətinin prezidenti, Bakı Dövlət Universiteti Ağsaqqallar Şurasının sədri, BDU Nəşriyyat Şurasının sədri, BDU Kitabxanaşünaslıq kafedrasının müdiri, tarix elmləri doktoru, professor Abuzər Xələfov yadıma düşür. Abuzər müəllim Azərbaycanda ali təhsil sisteminin tanınmış nümayəndələrindən biri, onun inkişaf strategiyasını düzgün müəyyənləşdirən görkəmli alimlərdən biridir. Son 40 ilə yaxın bir dövrdə – Abuzər müəllimlə təmasda olduğum dövrdə mən ondan yalnız ali təhsilin problemlərini deyil, əsl vətəndaşlıq, milli təəssübkeşlik, yüksək ziyalılıq, yürütdüyü mühakimələrdə elmlilik və məntiqilik, şəxsi müstəvidə xeyirxahlıq, əsl insani münasibətlər görmüşəm. Hələ keçmiş Sovetlər birliyi dövründə professor Abuzər Xələfovun Azərbaycanda ali kitabxanaçılıq təhsili sahəsində tanınmış alim, nüfuzlu mütəxəssis kimi tanındığının mən də şahidiyəm.

Prof. A. Xələfov Azərbaycanda, eyni zamanda onun hüdudlarından çox-çox uzaqlarda tanınan görkəmli alim və təhsil təşkilatçısıdır. İftixar hissi ilə deyə bilərəm ki, Abuzər müəllim xalqımızın çoxəsrlik mədəniyyət tarixinin, onun tərkib hissəsi olan kitab və kitabxana mədəniyyətinin təşəkkülü və inkişaf mərhələlərini sistemli və kompleks tədqiq edən ilk tədqiqatçıdır. Onun namizədlik və doktorluq dissertasiyaları məhz bu problemin həllinə həsr olunmuşdur. Abuzər müəllimin bu istiqamətdə şəxsi müstəvidə əldə etdiyi nailiyyətlərin nəticəsi kimi çapdan çıxmış “Azərbaycanda kitabxana işinin tarixi” “monumental 3 cildlik əsərini xüsusi qeyd etmək lazımdır.

Prof. A. Xələfov ötən əsrin 60-cı illərindən milli kitabxanaşünaslıq məktəbini yaratmağa başlamış, onu formalaşdırmış və bu gün də həmin məktəbə ləyaqətlə rəhbərlik edir. Onun rəhbərliyi ilə 20-dən çox elmlər doktoru və elmlər namizədi yetişmişdir. Bu da görkəmli alimi Azərbaycan kitabxanaşünaslıq məktəbinin banisi hesab etməyə bizə tam əsas verir. “Abuzər müəllimin həyat yolu kitabxanaşünaslıq elminin və ali kitabxanaçılıq təhsilinin harmoniyasıdır” desək, səhv etmərik.

Abuzər müəllimin ən mühüm keyfiyyətlərindən biri kimi çalışdığı sahədə həyata keçirilməsi zəruri olan obyektiv prosesləri daha tez və dərindən dərk etməsi və bu istiqamətdə konkret addımlar atmasıdır. Dünyada qlobal

informasiyalaşdırma proseslərinin getdiyini görən Abuzər müəllim 1999-cu ildə BDU-nun Kitabxanaşünaslıq kafedrasının nəzdində “Kitabxanaların kompüterləşdirilməsi” elmi-tədqiqat laboratoriyasını yaratmaqla ölkədə bu prosesə güclü təkən verdi. Müasir informasiya-kommunikasiya texnologiyalarının kitabxana işinə tətbiqi bundan sonra ölkə miqyasında yayılmağa başladı. Nəticədə Azərbaycanda kitabxana-informasiya məkanında ab-hava dəyişdi. Bu da Abuzər müəllimin millət və dövlət qarşısında böyük xidmətlərindən biridir.

Abuzər müəllimin yaradıcılıq laboratoriyasında ikinci mühüm istiqamət milli kitabxanaşünaslıq elminin nəzəri-metodoloji, fəlsəfi əsaslarının tədqiqidir. Onun tədqiqatlarının nəticəsi olan 3 cildlik “Kitabxanaşünaslığa giriş” əsərində, onlarla elmi məqalələrində kitabxanaşünaslıq elminin sistemləri formalaşdırılmış, onun struktur elementləri metodoloji cəhətdən əsaslandırılmış və uğurlu elmi həllini tapmışdır.

Abuzər müəllimi tanıyandan, onunla qonşu olduğum dövrdən daha yaxın təmaslarım dan onun bir vətəndaş kimi dövlətçiliyə, Azərbaycançılığa nə qədər bağlı olduğunun şahidiyəm. Məhz prof. A.Xələfovun yaradıcılığında bu istiqamət qızıl xətlə keçir. Belə ki, prof. A.Xələfov ümummilli liderimiz Heydər Əliyevin irsinin öyrənilməsi, kitab, kitabxana mədəniyyətinin inkişafı sahəsində onun xidmətləri, ulu öndərin bu sahədəki siyasətinin Prezident İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam etdirilməsi prof. A.Xələfovun yaradıcılığında mühüm yer tutur. “Heydər Əliyev və Azərbaycanda kitabxana işi”, “Kitabxana işinə dair Heydər Əliyev doktrinası uğurla həyata keçirilir”, “Heydər Əliyev: Bibliografik məlumat kitabı”, “XXI əsrin əvvəllərində Azərbaycanda kitabxana işinin əsas inkişaf istiqamətləri (mülahizələr, təkliflər və proqnozlar)” adlı monoqrafiyaları zəngin elmi axtarışların nəticəsi kimi qiymətləndirilməlidir. Bu əsərlər onun milli dövlətçilik ideyalarına, Azərbaycançılıq ideologiyasına sədaqətini bir daha göstərir.

Miqyaslı alim olmaqla yanaşı Abuzər müəllim Azərbaycan ali təhsil sistemində xüsusi yeri və nüfuzu olan ustad pedaqoqlarımızdan, söz sahibi olan müdrik ağsaqqallarımızdan biridir. Bütün şüurlu həyatını Bakı Dövlət Universitetinin inkişafına həsr etmiş prof. Abuzər Xələfovun ən böyük canlı əsəri Universitetin Kitabxanaçılıq-informasiya fakültəsidir. Fakültənin yaranması, onun elmi-pedaqoji kadr korpusunun formalaşması, 1962-ci ildən 25 il müddətində ona rəhbərlik edən Abuzər müəllimin gərgin və yorulmaz əməyinin nəticəsidir. Abuzər müəllimin rəhbərliyi altında Sovetlər birliyi dönəmində kitabxanaçılıq fakültəsinin adı Moskvada, Sankt-Peterburqda, Kiyevdə fəaliyyət göstərən fakültələrlə birgə çəkilirdi. Bütün bunlar həm də Abuzər müəllimin böyük təhsil təşkilatçısı olmasını təsdiq edir.

Azərbaycan Respublikasının müstəqillyi illərində ölkədə aparılan təhsil islahatlarının düzgün istiqamətlənməsində Abuzər müəllimin də xüsusi payı olduğunu qeyd etmək istərdim. İstər “Təhsil haqqında” Azərbaycan Respub-

likası Qanununun hazırlanması, müzakirəsi və qəbul olunması sahəsində prof. Abuzər Xələfovun fəaliyyətini ayrıca qiymətləndirmək lazımdır.

Professor Abuzər Xələfov milli kitabxanaşünaslığın nəzəri əsaslarının işlənməsində öndə getdiyi kimi, eyni zamanda ali və orta ixtisas kitabxanaçılıq təhsilinin standartlarının hazırlanmasının rəhbəri olmuşdur. O, müvafiq sahə üzrə dünyada baş verən prosesləri, Avropanın aparıcı ali və orta ixtisas təhsili məktəblərinin tədris planlarını diqqətlə öyrənmiş və milli xüsusiyyətləri nəzərə almaqla orijinal “Kitabxanaçılıq-informasiya”, “Kitabşünaslıq” ixtisasları üzrə təhsil planlarını və digər normativ hüquqi sənədləri hazırlayan işçi qrupunun rəhbəri olmuşdur.

Professor Abuzər Xələfov həm də Azərbaycanda kitabxanaçılıq təhsilinin yaranması və inkişaf tarixini, onun təkamülü və formalaşması prosesini tədqiq etmiş və bu problemlə əlaqədar iki monoqrafiyanın müəllifidir. Bu əsərlər bütövlükdə Azərbaycan Respublikasının ali təhsil tarixinin ayrılmaz tərkib hissəsi olan kitabxanaçılıq təhsilinin salnaməsidir. A.Xələfov ali məktəbdə tədris prosesinin mahir bilicisi kimi tanınır. Təsadüfi deyil ki, respublikamızda, Bakı Dövlət Universitetində ali təhsilin yenidən qurulması və optimallaşdırılması ilə bağlı bütün məsələlər məhz onun yaxından iştirakı sayəsində öz həllini tapır. Respublika Təhsil Şurasının, ali təhsil üzrə vahid şuranın rəyasət heyətinin üzvü, habelə Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinin kitabxanaçılıq-bibliografiya təhsili üzrə vahid şurasının bölmə sədri olmaqla, prof. A.Xələfov ölkəmizdə bütünlükdə ali təhsil sisteminin təkmilləşdirilməsi yönümlərində bu gün də səmərəli işlər görür.

2011-ci ilin dekabr ayında Abuzər müəllimin 80 yaşı tamam olur. Alim həyatının müdrik və məhsuldar dövrünü yaşayır. Onun bütün həyatı elmə, təhsilə və Azərbaycan mədəniyyətinin inkişafına həsr olunmuşdur. Azərbaycan dövləti professor Abuzər Xələfovun xidmətlərini həmişə yüksək qiymətləndirmişdir. O, Azərbaycan Respublikasının Əməkdar mədəniyyət işçisi, Əməkdar elm xadimi fəxri adlarına, “Şöhrət” ordeninə layiq görülmüşdür, Prezidentin fərdi təqaüdəçüsüdür.

Azərbaycan kitabxanaşünaslıq elminin və məktəbinin, ali kitabxanaçılıq təhsilinin banisi, xalqımızın kitabxana mədəniyyətinin lideri Abuzər müəllim şöhrətin zirvəsinə halal zəhməti ilə çatmış və bu halallığın, zəhmətkeşliyin, prinsipiallığın, mübarizliyin ona bundan sonra da daha yüksək zirvələr fəth etməyə imkan verəcəyinə ürəkdən inanıram.

Mən Abuzər müəllimə 80 illik yubileyi münasibətilə möhkəm cansağlığı, apardığı işlərin bütün istiqamətlərində ona dost kimi müvəffəqiyyətlər və uğurlar arzulayıram.